Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Teede- ja raudteeosakond

Pr Kaie Karniol
Riigikontroll
Narva mnt 4
15013 TALLINN

Teie 05.03.2004 nr 2-7.1-FA/04/296
Meie 26.03.2004 nr 1-4-10/3010

Kontrollaruande eelnõu "AS-i Saarte Liinid majandustegevus"

Austatud proua Karniol

AS Saarte Liinid nõukogu nimel tänan Teid äriühingus läbiviidud põhjaliku auditi eest. Kontrollaruandes toodud tähelepanekud, hinnangud ja ettepanekud aitavad oluliselt tõhustada AS Saarte Liinid majandustegevuse efektiivsust ja läbipaistvust.

28.veebruaril toimunud AS Saarte Liinid nõukogu koosolek arutas põhjalikult auditi vahearuandes väljatoodud märkusi ning äriühingu juhatusele anti konkreetsed ülesanded, mis tulenesid Riigikontrolli tähelepanekutest ja ettepanekutest. Nõukogu seisukohad ja Riigikontrolli ettepanekute rakendamiseks kavandatud abinõud on kajastatud ülalviidatud nõukogu koosoleku protokollis ja AS Saarte Liinid juhatuse kirjalikus vastuses Riigikontrollile.

Lisan, et äriühingu raamatupidamise organisatsioonilise korralduse ja finantsjuhtimise tõhustamiseks kavandab nõukogu vastavaid muudatusi ka AS Saarte Liinid juhtimisstruktuuris.

Lugupidamisega

Ain Tatter
Teede- ja raudteeosakonna juhataja
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Nõukogu esimees
AS Saarte Liinid

6256385
ain.tatter@mkm.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 29.03.04 Reg nr 2-7.1-FA/04/296-21

Harju tn 11
15072 TALLINN
Reg kood 7000158

Tel:: (0) 625 6342
Faks: (0) 631 3660

e-post: info@mkm.ee
http://www.mkm.ee

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Teie 05.03.2004 nr 2-7.1-FA/04/294

Meie 30.03.2004 nr 5-5-2/3009

Triigi sadama rekonstrueerimisest

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi hinnangul oli AS Saarte Liinid teguviis põhjendatud saarte elanike parema teenindamise võimaldamisel, mida on tungivalt soovinud mõlemad maavalitsused. Kuna Leisi vald on sõlminud tasuta kasutusvalduse lepingu ning AS Saarte Liinide nõukogu on läbi vaadanud sadamatasud eesmärgiga viia laekumised sadamatasudest vastavusse teostatud investeeringutega, siis tuleks AS Saarte Liinid pikendada kasutusvalduse lepingut kuni teostatud investeeringute ära tasumiseni. Seejuures tuleb arvestada, et sadama infrastruktuuri normaalne tasuvusaeg on tunduvalt pikem, kui AS Saarte Liinid poolt kavandatud 7 aastat. Meile teadaolevalt on Leisi vald nõustunud kasutusvalduse lepingut pikendama.

Lugupidamisega

Meelis Atonen
Minister

Marika Priske
Kantsler

Gerli Koppel 639 7650; gerli.koppel@mkm.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 30.03.04 Reg nr 2-7.1-FA/04/294-2

Harju 11
15072 Tallinn
Reg kood 70003158

telefon: (0) 625 6304
faks: (0) 631 3660

info@mkm.ee
www.mkm.ee

007553 *

AS SAARTE LIINID ISLAND'S LINES Ltd.

Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Teie 05.03.2004.a. nr.2-7.1-FA/04/295

Meie 24.03.2004 nr 1/1-11/ 76

AS Saarte Liinid majandustegevuse audit.

Riigikontroll auditeeris 2003.a. neljandas kvartalis AS Saarte Liinid majandustegevust. Meie arvates oli läbiviidud kontroll põhjalik, analüüsiv ja korrektne.
Auditeerimise tulemusena juhiti tähelepanu vajakajäämistele töös ning tehti rida ettepanekuid tegevuse parandamiseks. See on ka meie eesmärk, et igapäevatöö oleks ratsionaalsem, seadusjärgne ning et me oma tegevusega suudaksime paremini täita saarte elanike huve.
AS Saarte Liinid käive ulatus 2003. aastal 35450 tuh. kroonini, kasum 4480 tuh. kroonini. Meie haldamisele kuuluvate sadamate kaudu toimib 4 parvlaevaliini: Kuivastu-Virtsu, Heltermaa-Rohuküla, Sviby-Rohuküla, Triigi-Sõru. 2003.a. teostati AS Saarte Liinid sadamate kaudu 17939 parvlaevareisi, veeti üle 492955 sõidukit ja 1468011 reisijat. Kaubakäive ulatus 552 tuh. tonnini. Sadamaid külastas 1082 jahtlaeva. Meie sadamatest Virtsu ja Roomassaare on baassadamaks lootsilaevadele, Roomassaare ja Ringsu baassadamaks piirivalvelaevadele.
Järgnevalt esitame oma seisukohad kontrolliaruandes väljatoodud märkuste kohta.

1. Majandustegevuse korraldus.

1.1. Eelarvestamine.

- AS-s Saarte Liinid puudub eelarve projekti koostamise, eelarve vastuvõtmise ja selle täitmise jälgimise dokumenteeritud kord. Käesoleval ajal on see kord väljatöötamisel ja esitatakse nõukogule kinnitamiseks k.a. aprillikuu koosolekul. Reaalselt oleme seni juhindunud AS Saarte Liinid nõukogu 7. detsembri 2000.a. otsusest, millega kinnitati ettevõtte nõukogu ja juhatuse reglement. Selle reglemendi kolmas osa (strateegia ja eelarve) käsitleb eelarve menetlemise protsessi etappe. Ka on juurdunud eelarve kontrolli kindel süsteem. Igal kuul esitatakse nõukogu liikmetele elektrooniliselt kinnitatud eelarve täitmise jooksev informatsioon struktuuriüksuste lõikes. Kord kvartalis arutatakse nõukogu koosolekul tegevuse aruannet ja eelarve täitmise käiku.

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 25.03.04 Reg nr 2-7.4-FA/04/295

AS SAARTE LIINID
Rohu tn. 5
93812 Kuressaare
Eesti Vabariik

Tel. +372 45 33 871
+372 45 33 873
Fax +372 45 33 872
E-mail: saarteliinid@hot.ee
www.saarteliinid.ee

A/a 10022030455004
Eesti Ühispank
Kood 401
Reg. nr. 10216057

- Ettevõttes on välja töötatud eelarveklassifikatsioon, kus tulude poolel on kaheksa positsiooni ja kulude poolel nelikümmend viis positsiooni. Iga positsioon on lahtikirjeldatud, milline tulu või kulu millise rea alla kuulub. Eelarve koostatakse nimetatud klassifikatsioonile tuginedes iga struktuuriüksuse lõikes eraldi. Täpselt samuti kontrollitakse täitmist ning need andmed vaadatakse läbi nõukogus. Nõukogu poolt kinnitatavas koondeelarves on eelarve kulude poole positsioonid, mis ei ole seotud tööjõukulu ja amortisatsiooniga, summeeritud sadamate hoiu kuludeks ja majandamiskuludeks. Erinevate kulupositsioonide jaotus sadamate hoiu kulude ja majandamiskulude vahel on käesoleval ajal kinnitatud ning sellele tuginevalt on koostatud eelarved. Järgmise aasta eelarve koostamisele asudes vaatame uuesti nõukogus üle, milline kulupositsioon millise koondrea alla panna.
- Juhatus esitab iga eelarve muudatuse läbivaatamiseks ja kinnitamiseks nõukogule.

1.2. Tulud.

1.2.1. Tuludest ülevaate saamise üldised probleemid.

- Pearaamatupidaja vastus:
  Eelnimetatud eelarveklassifikatsioon on aluseks struktuuriüksustele tulu liigitamiseks artiklite lõikes. Tulu liigid kattuvad põhjusel, et ühe tulu liigi puhul tuleb rakendada erinevat käibemaksu määra ja nii on lihtsam arvet koostada. Raamatupidamise sise-eeskirjade täpsustamisel lisame eelarveklassifikatsiooni sise-eeskirjade lisasse.
- Iga kaubalaeva sadamas viibimise kohta koostatakse vormikohane ülddeklaratsioon, mis säilub struktuuriüksuses asuvas erikaustas alaliselt. Nimetatud ülddeklaratsiooni vormi on kinnitanud Veeteede Amet ja sellel on täpselt kirjas, millal laev saabus, millal lahkus, millises koguses kaupa laadis või lossis, andmed laeva kohta. Muud sadamakaptenite poolt koostatavad õiendi ja koondtabeli vormid ühtlustatakse ning kinnitatakse ühtsed vormid kogu AS Saarte Liinid kohta.
- Pearaamatupidaja vastus:
  Märkus oli selle kohta, et tulu sadamate kaupa pole võimalik eraldi näha ega kontrollida. Tegelikult olemasolev raamatupidamisprogramm annab väljatrüki valitud ajavahemikus ja ka iga struktuuriüksuse kohta.
- Parvlaevade sadamatasude ja üldkulude (keskkontori ülalpidamiskulud) jaotamise alused dokumentide kujul on olemas. Need on iga-aastasel eelarve läbivaatamisel esitatud ka nõukogu koosolekule tõestamaks parvlaevade sadamatasude jaotust struktuuriüksuste eelarvete tulude poolel ja üldkulude jaotust eelarvete kulude poolel. Puudus on see, et eraldi nõukogule kinnitamiseks me neid esitanud ei ole. Parvlaevade sadamatasu jaotamise aluseks on antud sadamatest teostatud parvlaevareiside arv eelneval aastal. Üldkulude jaotamise aluseks on struktuuriüksuste eelneva aasta tulu maht ning vastav suhtarv kogutulusse.

1.2.2. Sihtfinantseerimine.

- Seni on nõukogu poolt kinnitatud iga-aastases investeeringute kavas olnud rida: projektijuhtimiskulud. Alates käesolevast aastast on need kulud lülitatud tegevuskulude alla (üldkulud). Projektijuhtimiskulude finantseerimine parvlaevasadamate hoiu rahast on lõpetatud.
- Pearaamatupidaja vastus:
  Projektijuhtimise kulud jaotatakse aasta lõpul ringi ehitusobjektidele. Parvlaevasadamate hoiu rahast kaetud projektijuhtimiskulude kandmine summas 971.- krooni Roomassaare sadama ellinguhoonele oli raamatupidamise eksitus, kuivõrd Roomassaare sadam ei ole parvlaevasadam.

1.2.3. Tulu piletimüügist.

Saare Maavalitsuse initsiatiivil on sõlmitud maavalitsuse ja AS Saarte Liinid vahel leping piletite müügiks maavalitsuse tellimusel toimivale Roomassaare-Ruhnu-Roomassaare laevaliinile. Käesolevast aastast sõlmime lepingu ringi selliselt, et peale komisjonitasu (võiks olla kõrgem kui 10%) ja sadamatasude mahaarvamist kanname kogu ülejäänud piletitulu maavalitsusele, kes ise arvleb vedajaga. Seni tegime seda meie. See piletitulu ei saa olla AS Saarte Liinid tuluks.

1.2.4. Tulu teenuste müügist.

AS Saarte Liinid teenuste müügi aluseks on hinnakiri, mille on kinnitanud nõukogu. AS Saarte Liinid juhatus (juhatuse esimees) on kahel korral selle vastu eksinud.

- Esimesel juhul kinnitasime Riia lahes kalapüügiperioodil baseeruvatele traallaevadele hinnakirjast odavamad hinnad. Põhjuseks oli see, et konkureerivaid sadamaid, kuhu kalalaevad tulevad kas tormipäevadel, kala üleandmiseks või varustuse täiendamiseks on viis: Pärnu, Virtsu, Nasva, Mõntu ja Roomassaare. Meie hinnad olid konkurentsadamate hindadest kõrgemad. Hindade langetamise järel hakkasid laevad Roomassaares käima. Me oleksime pidanud hinna alandamise kooskõlastama nõukoguga. Käesoleva, 2004. aasta algusest langetasime taas hindu, kuid kooskõlastasime selle eelnevalt elektroonilisel teel nõukogu liikmetega. Näiteks 2004.a. veebruarikuus teenis Roomassaare sadam kalalaevade teenindamisest kokku 130300.- krooni.
- Teisel juhul pöördus 2003.a. suvel Roomassaare sadam juhatuse poole palvega kehtestada jahtlaevadele täiendav hind. Põhjuseks oli see, et valminud oli uus Kuressaare linna jahisadam. Jahid olid seal, makstes sadamatasud sinna, kuid täiendavate teenuste saamiseks (pilsivee andmine, kütuse võtmine) tulid nad Roomassaarest läbi. Hea tava kohaselt jahtide sisenemisel paariks tunniks sadamatasu ei võeta. Juhatuse esimees andis Roomassaarele korralduse kehtestada ise sadama käskkirjaga täiendav hind: sadamatasu külalisalustele seisuajaga kuni 2 tundi – 50.- krooni. Me oleksime pidanud selleks taotlema nõukogult loa.

1.2.5. Tulu põhivara kasutusse andmisest.

Tuginedes Riigikontrolli auditi käigus tehtud märkustele arutas AS Saarte Liinid nõukogu 28. veebruaril juhatuse esildisel põhivara kasutusse või rendile andmist. Seisuga 15.02.2004.a. on AS-s Saarte Liinid sõlmitud 40 rendilepingut. Nendest lepingutest 12 on Kuivastu sadamas, 8 Virtsu sadamas, 6 Roomassaare sadamas, 7 Heltermaa sadamas ja 7 Rohuküla sadamas. Rendile antud vara kohta kehtivad lepingud on koondatud ühtsesse registrisse, mis asub keskkontoris. Lepingute koopiad asuvad struktuuriüksustes.
Struktuuriüksustes asuva vara maksimaalselt kasuliku väljarentimise kohustus on struktuuriüksuste juhtidel. Nemad valmistavad ette ka lepingute projektid, mis allkirjastatakse kas juhatuse esimehe või kahe juhatuse liikme poolt (põhikirjaline nõue). Vara rendileandmisega seonduvat on juhatus korduvalt arutanud.
Lepingute tähtajad on ühest aastast kuni viie aastani. Mitmed rendilepingud on seotud sihtrentimisega (näit. parvlaevapiletite müük, telefoni keskjaamad, sideruumid), mis on vajalikud mitmesuguste teenuste osutamiseks sadamates. Mitmed rentnikud on teinud ise suuri investeeringuid renditud varasse (Roomassaare kohvik, reklaampinnad Kuivastus ja Virtsus). Iga sadam ja piirkond on oma atraktiivsuselt erinev, seepärast ei ole võimalik rakendada ühtseid rendihindu.
Vara rentimisest saadud tulu ulatus 2002. aastal 773 tuhande kroonini ja 2003. aastal 980 tuhande kroonini, kasv 26,8%. Lepingute läbivaatamisel 2004. aastaks paljude lepingute ühikuhindu tõsteti. Seega 2004. aastal peab esmakordselt tulu vara rentimisest ületama ühe miljoni piiri (uute hindade alusel ca 1,1 milj. krooni).
2003. aasta renditulust laekus tulu sadamakomplekside järgi järgmiselt:

Kuivastu-Virtsu	475 692.- krooni
Heltermaa-Rohuküla	342 831.50 krooni
Roomassaare	161 397.- krooni
	979 920.50 krooni

Seisuga 01.02.2004.a. oli renditulu tasumisel võlglasi üks:
Fie Siire Leiger (Heltermaa kauplus) – 3367.5 krooni

2004.a. aprillikuu nõukogule esitab juhatus läbivaatamiseks ja kinnitamiseks põhivara kasutusse andmise dokumenteeritud korra (protseduurireeglid vara rentimiseks, maksimaalse tulu saamiseks, tehingute kasumlikkuse analüüsiks, perioodilise aruandluse ja info edastamiseks). Järgmisele üldkoosolekule on kavas esitada otsustamiseks põhikirja täiendus, millega täiendatakse põhitegevuse loetelu vara rentimisega. Sellisel juhul arvestatakse renditulu kui tulu põhitegevusest.
Kolme objekti puhul ületab kulu renditulu. Põhiline on siin Heltermaa sadama hotell ja tingitud on see kõigi objektide puhul amortisatsioonist. Näiteks 2003. aastal saadi rentnikult sadama hotelli ja kohviku eest renti kokku 136 685.- krooni (seoses rendi tõusuga 2004.a. 155 376.- krooni). Ainuüksi selle hoone osa amortisatsioon ulatus 2003. aastal 226 849.- kroonini. Hotell ja kohvik moodustavad sadamahoone pinnast 46,5%. Eraldi seda osa müüki panna ei saa. Hotell ja kohvik anti rendile avalikul pakkumisel. Pärast mitmeid korduspakkumisi ilmus vaid üks asjast huvitatu, kellega sõlmiti leping.

Käesoleval ajal on kehtivaid reklaampindade rendilepinguid kaks: OÜ-ga Prisma Net Kuivastu ja Virtsu sadamates ja OÜ-ga Raadio Kadi samuti Kuivastu ja Virtsu sadamates. OÜ Prisma Net käsutusse on antud ca 1 m^2 maad, millele on paigutatud Virtsu sadamas üks püstjas stend. OÜ-ga Raadio Kadi sõlmitud leping on m^2 põhine. Hinna kujunemise aluseks võeti reklaampinna rendihind Kuressaare linnas. OÜ-ga Raadio Kadi sõlmitud leping kehtib 2005. aasta lõpuni. Seejärel tehakse uus riigihange, kus põhitingimuseks on rendihind.

1.3. Kulud.

1.3.1. Tegevuskulud.

- Kontrolliaruandes on märkus keskkontori remondikulude kohta. 2002.a. oli esialgselt kavandatud keskkontori ruumide remondiks 100 tuhat krooni. Sellest reaalselt kulutati kaks kolmandikku, s.h. osteti mööblit. Raamatupidamises kajastati see ost valesti. See oleks tulnud kajastada mitte jooksva remondi all, vaid soetuste või väikevahendite (toolid, riiulid) ostu all.
- Roomassaare sadamas vahetati 2003.a. sadamakontori amortiseerunud aknad plastakende vastu. See tehti esialgselt jooksva remondi rahast, kuid riigikontrolli arvates oli see vale. Auditi käigus taotles juhatus nõukogult investeeringute kava muutmist ning see kulutus (akende vahetus) pandi sisse investeeringute kavasse.
- 2002. aasta ja 2003. aasta olid erandlikud õigusabi kasutuse suhtes. 2002. aastal tellisime advokaadibüroolt Raidla ja Partnerid pikaajalise juriidiliselt väga vettpidava 15 aasta lepingu AS-ga Nordkalk. Me pidime kindlustama, et enne Virtsu sadama rekonstrueerimisele asumist oleks pikaks perioodiks kindlustatud kindel tulu, et maksta tagasi ehituslaenu ja teenida tulu. Suvel Virtsu sadama rekonstrueerimise käigus tuli tõrge suhtlemisel ehituse peaettevõtjaga, AS-ga Merko Ehitus. Seal kasutasime kvalifitseeritud juriidilist abi, kuivõrd vastaspoole juriidiline tagamaa oli väga tugev. Lõpuks oli Virtsu sadamas avarii parvlaevaga "Regula". Ka siin kasutasime juriidilist abi nõuete analüüsil, läbivaatamisel ja edasi esitamisel. Advokaadibürool on tunnihinne. Arve saamisel on igal arvel kirjas, mitu tundi ja millise tunnihinnaga on nad meie tööd teinud. Alati on raske eelnevalt tööde mahtu kokku leppida. Meie viga on selles, et me ei teinud riigihanget. Nordkalk-ga lepingu sõlmimiseks oleks see olnud võimalik. Õigusabi suhtlemisel AS-ga Merko Ehitus ja "Regula" nõuete lahendamisel vajasime õigusabi kiiresti. Siin oleks riigihanke korraldamine võinud takistuseks saada. Lepingu ettevalmistamise ja sõlmimise eest AS-ga Nordkalk maksime advokaadibüroole Raidla ja Partnerid kokku 132562.- krooni. Ülejäänud tasu oli AS-ga Merko Ehitus ja "Regula" juhtumiga seotud õigusabi eest.
- Pearaamatupidaja vastus:
  2003. aastal on AS-le Saarte Liinid esitatud 2 ettemaksu arvet AS Kuressaare Ehitus ja AS Merko Ehitus poolt. Ettemaksud ei ole kantud kuludesse, vaid kajastuvad raamatupidamises ettemaksetena põhivara eest. 2002. aastal oli tõepoolest üks eksitus AS-ga Entramo. Tema poolt esitatud ettemaksu arve oli

kantud kuluks ja samuti lõpparve. Selle tulemusena kanti üks arve kaks korda üle. Auditi käigus kandis AS Entramo raha tagasi.

- AS-s Saarte Liinid on koosseisulistele töötajatele (kes seoses ettevõtte asumisega kolmes maakonnas ja eri saartel peavad liikuma parvlaevadega) ja nõukogu liikmetele välja antud A-kaardid (kliendikaardid). See kaart kindlustab eelisjärjekorras pääsu parvlaevale ja tasumine toimub kuu möödudes arve alusel. Arve saabumisel alati kontrollitakse arvete õigsust ja ülesõite, kes on sõitnud. Kehtestamisel on kliendikaartide kasutamise kord. See esitatakse läbivaatamiseks k.a. aprillikuu nõukogule ning seal nähakse ette, et ülesõitude kohta, mis on toimunud puhkepäevadel, peab kaardi kasutaja – koosseisuline töötaja esitama seletuskirja.
- Pearaamatupidaja vastus:
  AS-s Saarte Liinid on kehtiv käskkiri tööriiete soetamise ja kasutamise aja kohta. Kuna nimetatud 25 tööjopet soetati keskusest ja anti välja erinevatele sadamate töötajatele kasutamiseks, on need jäänud arvestuskaartidele märkimata. Täpselt on teada, kellele tööjoped on välja antud. Edaspidi selliseid möödalaskmisi välditakse.
- Pearaamatupidaja vastus:
  Arvestades auditi tulemusena tehtud märkusi, töötasime välja uue lähetusse saatmise korra ja uue blanketivormi, mis on ühtlasi juhatuse esimehe kirjalik korraldus lähetusse saatmiseks. Sellel on kirjas, millal, kuhu ja mis eesmärgil on töötaja lähetusse saadetud. Samale blanketile koostatakse ka lähetuse aruanne, lisades kõik kviitungid. See dokument esitatakse hiljem juhatuse esimehele kinnitamiseks. Peale seda arvutab raamatupidaja välja lähetuskulu ja maksab raha lähetatule välja.
- Vaadeldaval perioodil on olnud üks juhus, kus juhatuse esimees kirjalikult vormistatud volituse alusel volitas õigustehingutes seltsi esindama sadama direktori. Meie nõukogu esimehe hinnangul ei ole teatud tehingute teostamiseks edasivolitamine seadusega vastuolus.

1.3.2. Personalikulud.

- Juhatuse liikmete tasustamine. Eelmine nõukogu koosseis oli seisukohal, et teenistusleping sõlmitakse vaid juhatuse esimehega ning juhatuse esimees peab sõlmima lepingud teiste juhatuse liikmetega. Nüüd on see lõpetatud ning nõukogu volitusel sõlmis nõukogu esimees 28. veebruaril k.a. kõigi juhatuse liikmetega uued lepingud.
- Seni kehtis AS-s Saarte Liinid süsteem, mille kohaselt iga aasta algul tulenevalt kinnitatud eelarvest kinnitas juhatuse esimees käskkirjaga ettevõtte koosseisude nimestiku, kus oli näidatud ametikoht ja töötasu struktuuriüksuste lõikes. Juhatuse esimees oli sõlminud töölepingud keskkontori töötajatega ja struktuuriüksuste juhtidega. Viimased sõlmisid lepingud tuginevalt koosseisude nimestikule oma töötajatega. Lähtudes auditi märkusest ja meie nõukogu otsusest sõlmiti 2004.a. jaanuari-ja veebruarikuu jooksul kõik töölepingud ringi, kus lepingu üheks osapooleks on kas juhatuse esimees või kaks juhatuse liiget. Uutest töölepingutest

viidi välja talvise lisapuhkuse andmine ja võidupüha-, puhkuselt tagasituleku- ja jõulupreemia maksmine.

- Pearaamatupidaja vastus:
  Töötasu arvestamiseks puudub seni ühtne arvutiprogramm. Töötasu arvestatakse struktuuriüksustes erinevalt. Raamatupidamise tsentraliseerimisega see puudus kõrvaldatakse. Puhkusetasude arvestamisel oli võetud arvesse ka pool aasta preemiatest, kuna need olid ettenähtud töölepingutega.

1.4. Varad

1.4.1. Põhivara

- Eelnevatel aastatel kajastati nõukogu poolt kinnitatud iga-aastases investeeringute ja soetuste kavas ka ehituslaenu või ehituse finantseerimiseks sõlmitud faktooringute tagastamist. 2004. aastaks kinnitatud kavas neid ei ole ning eelarves kajastatakse neid eraldi real.
- Pearaamatupidaja vastus:
  Ehitised, rajatised ja nende rekonstrueerimised võetakse arvele arendusdirektori poolt esitatud vastuvõtmise akti alusel. Soetused on võetud arvele esitatud ostuarve alusel või ostu-müügilepingu alusel. Ilmselt soetuste puhul ei ole vajalik koostada vastuvõtu akti. Küll tuleb sise-eeskirjades määrata, mille alusel soetused arvele võetakse (seda ka tehakse). AS-le Saarte Liinid anti üle mitterahalise sissemaksena Ruhnu kinnistu ja Roomassaare külalismaja. Nimetatud objektid olid raamatupidamises arvele võetud ühtse tervikuna. Auditi käigus eristati kinnistul asuvad rajatised ja võeti eraldi arvele. Samuti hakati neilt arvestama amortisatsiooni. Paranduskandeid tehes pöörame enam tähelepanu sellele, et vara saaks arvele võetud ja amortiseerima hakatud õige kuupäevaga (soetamise kuupäevaga), mitte paranduskande kuupäevaga. Tuleb koostada ka õiend. Auditi käigus võeti arvele Sviby sadama järelvaataja hoone ja Kuivastu sadama talakraana. Nimetatud objektid olid üle antud Tallinna Sadamalt kompleksselt ja nii ka arvele võetud.
- Nõukogu otsusega on kehtestatud kord, et põhivara mahakandmine maksumusega üle 10 tuh.krooni toimub nõukogu otsuse alusel, alla 10 tuh.krooni aastainventuuride tulemusel juhatuse esimehe kärkkirjaga. Edaspidisel vara mahakandmisel märgitakse käskkirja ka soetamise aeg, mahakandmise põhjus ja mis mahakantud varast edasi sai. 17.01.2003.a. käskkirjaga nr. 5 kanti maha alljärgnev vara:

Keskus

Jrk.nr.	Nimetus	Maksumus	Jääkväärtus	Mis varast edasi sai?
14005	Fax 370 Eesti	6 994.-	-	Kasutusel Virtsu sadamas
14015	Fotoaparaat	5 107.-	-	Arendusdirektori käest kukkus Virtsu kail merre

14016	Mobiiltelefon	6 389.-	-	Ostetud tagasi uute telefonide soetamisel
14010	GSM telefon	5 423.-	-	Ostetud tagasi uute telefonide soetamisel
14011	GSM telefon	5 423.-	-	Ostetud tagasi uute telefonide soetamisel
14012	GSM telefon	5 423.-	-	Ostetud tagasi uute telefonide soetamisel

Roomassaare sadam

Jrk.nr.	Nimetus	Maksumus	Jääkväärtus	Mis varast edasi sai?
24009	Vaipkate	9 150.-	-	Remondi käigus põrandalt üles võetud ja prügilasse viidud.

Heltermaa-Rohuküla sadam

Jrk.nr.	Nimetus	Maksumus	Jääkväärtus	Mis varast edasi sai?
50000	Arvutiriiul	3 644.-	-	Füüsiliselt amortiseerunud, hoiuruumis Rohukülas
50009	Seif	1 700.-	-	Sulgurite riketega, Heltermaal
50017	Laud-2	3 300.-	-	Amortiseerunud, demonteeritud
50197	Laud-2	3 470.-	-	Amortiseerunud, demonteeritud
30011	Aparaat Amplipulss	1 840.-	-	Med.punkt likvideeritud, ei leidunud ostjat, hoiuruumis
30076	Muruniiduk	2 534.-	-	Amortiseerunud, kap.remont ebaotstarbekas, töökojas varuosadeks
nr.8	Nurklihvija W-10-125Q	1 912.88	-	Elektrisüsteem läbi põlenud, kap.remont ebaotstarbekas, riistakambris hoiul
nr.24	Drell SBE 705	2 085.17	-	Elektrisüsteem läbi põlenud, kap.remont ebaotstarbekas, töökojas
72009	Med.aparaat	1 500.-	-	Med.punkt likvideeritud, ei leidunud ostjat, hoiuruumis
72027	Mocoma Combi	6 406.-	-	Amortiseerunud, sadama ülevaataja ruumis
72017	El.pliit	6 524.-	-	Amortiseerunud, remont ebaotstarbekas, töökojas hoiul
75010	Fotoaparaat "Olümpia"	1 583.-	-	Purunenud, remont ebaotstarbekas, hoiuruumis
75027	El.pliit Temba TPB 66	6 525.-	-	Kasutusel Rohuküla hotellis 1994.a., amortiseerunud, töökojas hoiul
76046	Valge voodi	1 423.-	-	Puitplaadist voodid katki ja madratsid määrdunud, viidud prügilasse
76047	Valge voodi	1 423.-	-	Puitplaadist voodid katki ja madratsid määrdunud, viidud prügilasse

62007	Smart UPS-600	6 842.-	-	Seoses ülepingega purunenud, remont mõttetu, hoiuruumis
62030	Mob.tel.Nokia 3110	5 254.-	-	Amortiseerunud, hoiuruumis
62037	Mocoma Combi	6 406.-	-	Amortiseerunud, ülevaataja ruumis
62038	Mocoma Combi	6 406.-	-	Amortiseerunud, ülevaataja ruumis
62034	Puidupink	2 279.-	-	Elektriosa täielikult amortiseerunud, Heltermaa kaarhallis

- Pearaamatupidaja vastus:
  Esitaksin märkused amortisatsiooni kohta. Olemasolev põhivara programm ei võimalda määratleda vara soetamise aega ega amortisatsiooni normi. Pöördume puuduse kõrvaldamiseks arvutifirma poole, kes programmi müüs. Ilmselt annab seal teha vajalikud seadistused. Edaspidi pöörame tähelepanu, et kõik põhivarad oleksid arvele võetud soetamise kuupäevaga. Samuti määratleme raamatupidamise sise-eeskirjas ära, et amortisatsiooni hakatakse arvestama ekspluatatsiooni võtmise kuule järgnevast kuust. Muidu tekib olukord, et kulu hakatakse arvestama enne vara soetamist (kui soetuskuupäev on kuu viimane kuupäev). Aktis tehtud märkused amortisatsiooni arvestuse puuduste kohta on likvideeritud. Juhatuse 25.03.2003.a. otsuse alusel vähendati Rohuküla söökla ja hotelli jääkväärtust 31.12.2002.a. seisuga 960 062.- krooni. Nii ka tegelikult vähendati. Avaldatud infos on tekkinud trükiviga ja ekslikult märgitud, et Rohuküla hotelli jääkväärtust vähendati 960 062.- krooni. Tegelikult vähendati hotelli jääkväärtust 660 062.- krooni ja söökla väärtust 300 000.- krooni. Kokku 960 062.- krooni. Allahindlus toimus audiitori ettepanekul, kuna jääkväärtus ei vastanud müügihinnale. Objekti jääkväärtuse ja müügihinna vahe on 611 917.- krooni. Kuid kuna selle müügihinnaga tehing ebaõnnestus, pidas audiitor õigeks, et objekt tuleks veel alla hinnata tema tegelikule turuväärtusele ja sellise otsuse võttis juhatus ka vastu. Edaspidi teeme iga raamatupidamise paranduskande kohta nõuetekohase õiendi.
- Märkus Rohuküla endise hotellihoone ja kauplusehoone müügi kohta. Nimetatud hooned on vanad Eesti Merelaevanduse poolt ehitatud hooned, sadamale mittevajalikud. Seepärast otsustati nõukogu otsuse alusel hooned avalikul enampakkumisel müüa. Soovijaid oli kolm, kelle hulgast valiti ostja välja. Notariaalse lepingu kohaselt pidi ostja (OÜ Ossmet) hooned välja ostma ühe aasta jooksul, tasudes iga kuu sadamale ostuhinnast (850 000.- krooni) võrdse osa. Omandiõigus pidi ostjale üle minema peale hinna täielikku tasumist. OÜ Osmet ei suutnud hoonete eest tasuda. Leping tühistati, hooned jäid endiselt sadamale, tehingu tulemusena võitis sadam ca 216 tuh. krooni, kuna lepingu tingimused ei näinud ette juba tasutud ostuhinna tagastamist.
- Põhivara olem ja vajalikkus. Keskkontorisse soetati uus koopiamasin ja keskkontori endine koopiamasin anti Roomassaare sadamale.
- Rohuküla ja Heltermaa sadama põhivara nimekirjast on objektid maksumusega alla 5000.- krooni välja viidud.
- Roomassaare sadamas asuva kaatri müüki või allesjätmist kaalume k.a. I poolaastal nõukogus. Olukorras, kus me haldame sadamaid mitmel saarel ning

nüüd, kus ka Kihnu, Munalaiu ja võib-olla Abruka sadam AS Saarte Liinid haldamisele antakse, peame tegema õige otsuse, kuidas tagada operatiivne liikumisvõimalus.

- Jahtlaeva on AS Saarte Liinid nõukogu otsustanud anda enampakkumise teel rendile. Jahtlaev on täielikult amortiseerunud, purjede ja mootori amortisatsioon on 22 tuh.krooni aastas.
- Piirivalvega sõlmitakse leping Roomassaare sadamas asuvas tolli-ja piirikontrolli terminalis passikontrolli lettide tasuta kasutamiseks.
- Lõpetamata ehitised. Rohuküla põhjasadama muul on võetud lõpetatud ehitusena riigikontrolli auditi soovitusel 2003.a. lõpul arvele. Kuivastu sadama lainemurdja projekt on lõpetamata ehitusena endiselt arvel, kuna see töö realiseeritakse EU abiraha toel aastatel 2006 – 2007. Ringsu sadama lõunamuuli rekonstrueerimine ja Triigi sadama süvendustööd on 2003.a. lõpu seisuga arvele võetud. Vaegtööna on endiselt üleval Ringsu pinnase tasandamine, kuna rasketehnikat ei ole talveperioodil saarele toimetatud.
- AS Saarte Liinid initsiatiivil võeti Saaremaal Läänesadama teema peale eelmise katse nurjumist uuesti päevakorda. Me tõime selle juurde AS-i Tallinna Sadam. AS Saarte Liinid korraldas uued uuringud, mille maksumuse summas 500 tuh. krooni maksis AS Tallinna Sadam meile välja. Me soetasime ka Läänesadama ainsasse tuppa arvuti ja mööbli, mis on meil põhivarana arvele võetud. Seda enam, et Läänesadama projektijuht, kes selles toas töötab, on ka AS Saarte Liinid nõunik. Arve arvuti ja mööbli eest esitatakse AS-le Tallinna Sadam kohe peale seda, kui uue sadama ehituseks reaalselt lahti läheb. Ka meie nõukogu seisukoht oli, et arve peaksime esitama aasta jooksul. Pearaamatupidaja vastus: Saaremaa Läänesadama eeltasuvusuuringu kuludes ei kajastu mööbli ja arvuti ost sellepärast, et need on arvele võetud põhivarana. Üheaegselt ei saa võtta arvele põhivara ja kanda kuluks.

1.4.2. Varud.

- Pearaamatupidaja vastus:
  Varudena on arvel ainult 1 absorbtsioonipoom ja 31 merekaarti. 2002.a. oli nende kohta koostamata inventuuri akt. 2003.a. on need varud inventeeritud seisuga 01.11.2003.a. ja vormistatud ka inventuuri akt.

1.4.3. Rahalised vahendid.

Kuni viimase ajani oli arvelduskontode arv suur. Igal struktuuriüksusel oli praktiliselt oma pangakonto. Teatud mõttes on see ülevaatlik. Iga nädala esimesel tööpäeval trükitakse välja iga struktuuriüksuse raha seis ja antakse töödokumendina juhatusele. Raamatupidamise tsentraliseerimisega poolaastast pangakontode rohkus kaob. Pearaamatupidaja vastus: 31.12.2002.a. seisuga oli vahe Roomassaare sadama pearaamatu saldo ja Ühispanga kinnituskirja vahel 353.- krooni. Kuna raha laekus valele arveldusarvele, siis jõudis see õigele arvele mitte 01.01.2003, vaid 08.01.2003.a. 353.- krooni oleks õige olnud kajastada teel olevate vahenditena, mitte pangakonto saldona. Sama viga on tehtud Kuivastu sadamas. 2003.a. 01.10 seisuga oli erinevus

pearaamatu saldo ja Ühispanga kinnituskirja vahel Kuivastu sadamas 47 990.- krooni ja Rohuküla sadamas 501.- krooni. Sadamate raamatupidajad on eiranud raamatupidamise seadust sellega, et ei ole majandustehinguid kirjendanud ja kajastanud kronoloogiliselt. Panga tehingud on raamatupidamises kajastatud hiljem. Edaspidi väldime selliseid vigu ja kajastame kõik tehingud õiges kronoloogilises järjekorras. Raamatupidamises on tõepoolest koostatud väga mahukaid kandeid (ühe kandega palju erinevaid operatsioone), mistõttu ei piisa ruumi kande sisu selgituseks. Raamatupidaja võib selle küll kirjutada, aga kuna sisu kirjeldus on pikk, ei ole see paberkandjal näha. Väldime edaspidi suuri koondkandeid. Kannete arv küll seejuures oluliselt kasvab. EVP-d, mis bilansis kajastusid, on kantud kuluks, kuna nende eest on vara juba omandatud. Seega neil puudub bilansiline väärtus.

1.4.4. Nõuded.

Uue raamatupidamise eeskirja koostamisel arvestatakse auditi käigus tehtud märkustega, s.t. eeskiri peab kajastama, mille alusel, kus ja kes müügiarved koostab ja kuidas need registrisse sisestatakse.
Pearaamatupidaja vastus:
Reskontrode erinevus pearaamatuga oli tingitud programmi halvast seadistusest. Nüüd on seadistus korras. Kui raamatupidaja näiteks eksib laekumise kuupäevaga, näit. on laekumine 10.01.2003, aga raamatupidaja märkis laekumise kuupäevaks 10.12.2003.a., ei kajastu laekumine reskontros enne 10.12.2003.a. Pearaamatus tuleb aga teha parandus õige kuupäevaga, muidu ei klapi pangakonto jääk. Raamatupidamise sise-eeskirju täiendatakse pearaamatu ja registrite võrdlemise korraga. Raamatupidamise registrid ja pearaamat tulevad omavahel võrrelda iga jooksva kuu lõpu kuupäevaga. Müügiarve koostab allüksuse raamatupidaja kohapeal. Aluseks on:

a) Leping
b) Sadama direktori või sadamakapteni poolt esitatud ja kinnitatud õiend laevade sadamasse sisenemise ja sadamast väljumise kohta, laadimine, lossimine. Samuti elektrienergia ja vee koguste, pilsi-ja fekaalide äraantud koguste andmed.
Registrisse kandub arve programmi koostamise ja selle arve kinnitamise hetkel.

Raamatupidamise sise-eeskirjades kajastatakse, et laekumata arved kajastatakse ebatõenäolisteks arveteks kuus kuud peale arve esitamist.
Muude nõuete osas on ettevalmistamisel juhatuse esimehe käskkiri, millega lõpetatakse sularaha avansside andmine. Käskkirjas käsitletakse samuti, kuidas sularahas tasumise korral tšeki hilisem viseerimine ja väljamaksmine toimub.

Pearaamatupidaja vastus:
Väljastatud majandusavansside aruandeid on koostatud ja raamatupidamises kuluks kantud harvem kui 1 kord kuus. Põhjuseks on avansi harv kasutamine. Mõnes kuus ei olegi kulutšekke. Mõnes üks-kaks. Leiame, et majandusavansside andmine ei ole õigustatud ja lõpetame selle andmise. Kui keegi on tasunud sularahas, esitab ta selle tšeki juhatuse esimehele kinnitamiseks ja seejärel raamatupidamisele raha välja maksmiseks või arvele kandmiseks.

1.5. Kohustused.

1.5.1. Maksukohustused.

Juhatus tugevdab järelvalvet raamatupidamise töö üle, et suhtlemine Maksuametiga oleks täpsem. Sel teemal vestlesime ka Maksuameti Saaremaa maksukeskuse juhatajaga.
Vähemtasutud tulumaks ja sotsiaalmaks tasaarveldatakse maksusametile tehtud ettemaksuga.
Pearaamatupidaja vastus:
Maksuameti andmetel on Saarte Liinid teinud maksude osas ettemakseid maksuametile. Kuna raamatupidamise andmed Maksuameti andmetega ei ühti, teeme Maksuametile avalduse ja korrigeerime ettemakseid ja kanname selle võrra vähem uusi makseid. Erisoodustustelt täiendavalt tekkinud maksunõuete (summas 14747.- krooni, 1421.- krooni ja 1258.- krooni) osas on parandatud maksudeklaratsioone, kuna meile on maksude osas ettemaks, siis intresse ei teki ja nõue kaetakse ettemaksu arvelt. Ka sotsiaalmaksu (1803.- krooni) osas on tehtud deklaratsioonis parandus ja kaetud ettemaksu arvelt.

Ettepanekud.

1) Raamatupidamise organisatsiooniline korraldus.
Vastavalt riigikontrolli poolt läbiviidud auditi soovitustele ja AS Saarte Liinid nõukogu otsusele äriühingu raamatupidamisarvestus koondatakse keskkontorisse alates 1. juulist 2004.a.

2) Asutusesisesed korrad.
- Audiitorfirmalt ELSS on tellitud uued korrektsed raamatupidamise sise-eeskirjad, kus auditi käigus esitatud ettepanekutega arvestatakse.
- 2004.a. aprillikuu nõukogu koosolekule esitatakse läbivaatamiseks ja kinnitamiseks:
    1. Põhivara kasutusse andmise kord.
    2. Töölähetuste täpsustatud kord.
    3. Eelarve projekti koostamise, eelarve vastuvõtmise ja täitmise jälgimise kord.
    4. Kliendikaartide kasutamise kord.

Kõigis neis arvestatakse auditi käigus tehtud märkustega.
- Nõukogu esimees nõukogu koosoleku volitusel sõlmis 28. veebruaril 2004.a. kõigi juhatuse liikmetega uued teenistuslepingud.

3) Finantsjuhtimine.
- AS Saarte Liinid nõukogu arutas oma 28. veebruari 2004.a. koosolekul juhatuse aruannet rendileantud vara kohta.
- Põhivara kasutusse andmise korda lülitatakse ka rendilepingute perioodilise analüüsi vajadus ning tulu ja kulu võrdlus.
- Lõpetamata ehituse koosseisu analüüs viidi läbi seisuga 1.01.2004 ning tehti vajalikud muudatused lõpetamata ehituse koosseisus.

- Iga õigusabiteenus, mis on ostetud, on olnud hädavajalik. Eelpool esitasime täpse analüüsi, mis vajadusel on õigusabi vajatud. Probleem oli kahes asjas: õigusabiteenust ei ole ostetud hanke korras (põhjuseks kiire vajadus ja eelnev koostöökogemus advokaadibürooga Raidla ja Partnerid) ning ei ole sõlmitud eelnevat lepingut teenuse mahu kohta. Edaspidises töös kindlasti arvestame riigikontrolli auditis esitatud märkustega.

2. Riigihangete korraldus.

Riigihanked oma iseloomu järgi võiks jaotada kaheks:

1) ehitus-ja renoveerimistegevusega seonduvateks (arendusdirektori vastutusvaldused);
2) kõik muu majandustegevusega seonduvateks (juhatuse vastutusvaldkond).

Auditeeritud perioodil kehtinud AS Saarte Liinid ehituse korraldamise üldpõhimõtted, kehtestatud 28.02.1998. aasta, ei kajasta täna piisavalt meie kõiki vajadusi ja nõudeid, mistõttu on vajalik ehituse valdkond nõuetekohaselt reguleerida, samuti reguleerida igasugune ostuprotsess AS-s Saarte Liinid.

2.2. Hangete põhjendatus.

Nõukogu poolt kinnitatakse igal aastal "Investeeringute ja soetuste kava", mille alusel algatatakse hankeprotsess. Investeeringute ja soetuste kava juurde kuulub seletuskiri, milles iseloomustatakse konkreetset objekti. Nõukogu poolt kinnitatakse kava, mis on eelnevalt kõikide objektide osas läbiarutatud. Tähtsamaid ja suuremaid projekte, nagu Sõru, Triigi ja Virtsu sadamate rekonstrueerimine, on korduvalt nõukogus arutatud.
24. jaanuaril 2002.a. toimunud üldkoosolekul otsustati juhatusele anda volitused Sõru sadama üleandmise-vastuvõtmisega tegelemiseks. Saarte ühtse majandusruumi kontseptsiooni realiseerimise põhieelduseks on Sõru-Triigi liini aastaringse toimimise tagamine. Sõru sadama ülevõtmisega kaasnesid rekonstrueerimistööd, mida ülevõtmise algstaadiumis põhimõtteliselt aktsepteeriti.
13. augustil 2002.a. nõukogu arutas Saaremaa-Hiiumaa parvlaevaliini sadamate arendamist, kusjuures otsustati Sõru sadam väljaehitada 2003. aastal suurema parvlaeva vastuvõtuks. Samal koosolekul räägiti ka töödest, mis tuleks teha Triigi sadamas suurema parvlaeva teenindamiseks.
17. detsember 2002.a. nõukogu koosolekul käsitleti Triigi sadama rekonstrueerimise vajadusi ja võimalusi. Otsustati, et 2003. aasta suvel tuleb teostada sadamas vajalikud rekonstrueerimistööd. Eelduseks oli lepingu sõlmimine Leisi vallaga sadama ülevõtmiseks.
09. aprilli 2003.a. nõukogu koosolekul anti juhatusele luba tegeleda Triigi sadamas vajalike töödega, s.t. lülitati objektid investeeringute plaani.
Triigi sadama puhul on eeskätt tegemist regionaalarengu projektiga. Eesmärgiks on ikkagi tagada regiooni areng, mis on eeskätt vajalik Hiiumaa arenguks. 2003. aastal Triigis tehtud tööd võimaldavad suurema parvlaeva kasutusele võtta 2004. aastal.
Lepingut sadama edasiseks kasutamiseks peale 7-aastase perioodi lõppemist on võimalik pikendada. Tõenäoliselt nii see juhtubki, kui arvestada, et Soela sadama rajamiseks tuleb

investeerida mitmeid kordi rohkem kui Triigi sadamasse senini. Soela sadama puhul selle rajamise maksumuse hindamiseks täna vajalikud uuringud puuduvad, samuti keskkonnamõjude hindamine.

2.3. Pakkumismenetluse liigi valik.

Pakkumismenetluse liigi valikul oleme lähtunud riigihangete seadusest. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega pakkumismenetluse kasutamisel on hanke dokumendis esitatud pakkumismenetluse valiku põhjendus, samuti on AS Saarte Liinid juhatus oma koosolekutel igakordselt arutanud ja otsustanud, millist pakkumismenetlust kasutada. Juhul, kui põhjendus ei ole piisav, ei registreeri Riigihangeteamet pakkumiskutset.
Nõustume sellega, et iga kord ei ole pakkumist küsinud vähemalt kolmelt ettevõtjalt, kuid mõningate eritööde korral (näiteks süvendus väikeses mahus) pole see võimalikki, sest ei ole piisavalt huvilisi.
Alljärgnevalt hangete kohta seletus:

1. Sviby sadama kai rekonstrueerimise II jrk.
   Sviby sadama kai rekonstrueerimiseks kuulutati 2002. aastal välja läbirääkimistega pakkumismenetlus, kusjuures kolmest pakkujast valiti parimaks AS Lihula Maaparandus, kelle pakkumishind 794 600.- krooni oli kõige odavam. Pakkumise aluseks oli AS Merin poolt koostatud Sviby sadama kai rekonstrueerimisprojekt. Rekonstrueerimise objektiks oli lagunenud kai. Kuna tegemist oli kaetud konstruktsioonidega, siis oli projekteerijal võimatu ette näha kõiki hädavajalikke töid, mistõttu tekkis vajadus lisatöödele. Lisatööde maksumuseks kujunes 268 230.- krooni, mis moodustas esialgsest hanke maksumusest 33,8%, lubatud on kuni 50%.
2. Pühkimis-koristusmasin Broadway Wasa Combi ost.
   Enne hanke väljakuulutamist selgitasime turu olukorda, kus selgus, et antud masinale on hetkel kaks tarnijat – Broadway AB ja Mercedes-Benz Eesti esindus. Viimase hind osutus ca 149 000.- krooni kallimaks. Teades seda infot, otsustas juhatus 10. okt.2002.a. toimunud koosolekul korraldada väljakuulutamata läbirääkimistega pakkumismenetluse kutsega ühele pakkujale, s.o. Broddway AB-le. Pakkumise maksumuseks osutus 653 301.- krooni.
3. Rohuküla sadama kai nr.1 akvatooriumi süvendamine.
   Vastavalt süvendustööde projektile oli vaja kai nr.1 akvatooriumist välja võtta 1603m3 III süvenduskategooria pinnast kaadamisega Vormsi saare lähedale merre. Hanke ettevalmistamise käigus selgus, et suured süvendusfirmad ei ole väikesemahulisest tööst huvitatud. Seetõttu saatsime pakkumise kutse kahele firmale (AS Moonsund Shipping ja AS Eesti Vesiehitus), kusjuures prognoosisime töö hinnaks kuni 400 000.- krooni. Pakkumise esitas AS Moonsund Shipping, AS Eesti Vesiehitus teatas kirjalikult loobumisest seoses mehhanismide ja tööjõu hõivatusega.
4. ARBED-i metalltoodete ostmine.
   Virtsu sadama rekonstrueerimiseks 2003. aastal oli vajalik tellijal kindlustada metallsulundseina olemasolu ehituslepingu sõlmimise ajaks, kuna ainult sellistel tingimustel oli võimalik sadam rekonstrueerida 2003. aastal. Vastavalt projektile oli vaja hankida ARBED-i tehaste sulundvaiu AZ 18+1 ja AZ 26 (teras S355 GP). ARBED-i terastoodete müügi ainuesindaja õigus Eestis on OÜ-l Saga Grupp. Tellijat

huvitab soodne hind tingimustel, et ostetavad sulundvaiad kindlustaksid kaide seinakonstruktrioonide kasutusajaks vähemalt 50 aastat (ARBED-i toodangu puhul on see tagatud). Siit lähtuvalt otsustas AS Saarte Liinid juhatus terastoodete hankimiseks korraldada riigihanke väljakuulutamiseta läbirääkimistega pakkumismenetlust kasutades. Pakkumismenetluse valikut tingis samuti piiratud aeg.

5.Valveteenuse ost Roomassaare sadamas.

26. märtsil 2003.a. kinnitas juhatus riigihanke pakkumise kutse dokumendid, kusjuures otsustati kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega pakkumismenetlust põhjendusel, et teenuse maksumus jääb aasta arvestuses alla 200 tuhande krooni. Pakkumishinda küsiti ühelt pakkujalt, kellega sõlmiti ka leping.

6.Triigi sadama kaldaramp.

2003. aastal tegutses Eestis selles valdkonnas kaks ettevõtet, kes olid vastavalt tellija poolt esitatud tingimustele võimelised esmalt koostama kaldarambi tööjoonised, seejärel korraldama rambi valmistamise. Aktsiaseltsi juhatus otsustas küsida hinda tööle lähtuvalt eeltoodust kahelt firmalt: AS GT Projekt ja AS Ferreks TT. Kahjuks AS GT Projekt loobus pakkumise esitamisest tuues põhjenduseks hetke hõivatuse. Eritööde korral puudub Eestis sageli piisav konkurents.

2.4. Hanke osadeks jaotamise vältimine ja piirmäärast kinnipidamine.

Lepingud Eesti Mereinstituudiga. Uuringuteks on kokku 2 lepingut, milledest esimene on sõlmitud 29. jaanuar 2003.a. ja teine 10. aprill 2003.a. Uuriti süvendus-ja kaadamistööde mõju loomastikule, taimestikule ja kalastikule. Kahe lepingu kogumaksumus 163 000.- krooni. Kuna lepingud on sõlmitud eri aegadel, siis me ei tulnudki selle peale, et teise lepingu puhul peab välja kuulutama riigihanke. Lähtusime põhimõttest, et konkreetne üks hange on maksumusega alla piirmäära, s.o. 100 000.- krooni koos käibemaksuga. Samal põhimõttel olid sõlmitud lepingud süvendamise heljumi seire kohta Eesti Mereakadeemiaga. Sõru sadama puhul, mis oli esimene leping heljumi seireks, küsisime hinda kahelt, s.o. Eesti Mereinstituudilt (pakkumise hind 76 600.- krooni) ja TTÜ Meresüsteemide Instituudilt (pakkumise hind 160 000.- krooni).
Roomassaare jahisadama pilsi-ja fekaalpump ning pilsitank. 2003. aasta investeeringute ja soetuste kavas on antud objekt soetuste real, mis tähendab teenuse ostu. Tegelikkuses sõlmiti hankijaga töövõtuleping, milles töövõtja võttis endale kohustuse Roomassaare sadama pilsivee ja fekaalvee vastuvõtu süsteemi ehituseks. Tegemist oli ehitustööga ja finantseerimine oleks pidanud toimuma investeeringute realt.

Kütused.

2002. ja 2003. aastal ei ole tehtud nende ostmiseks riigihankeid. Viimati tehti riigihange 2001. aastal, kuid see ebaõnnestus, kuna aasta teises pooles oli võimalik kütust osta soodsamalt. Probleemi tekitab meie sadamate asumine erinevates maakondades ja ühtse tanklaketi puudumine.

Riigihanke deklaratsioon nr.001162.

AS Saarte Liinid Rohuküla, Virtsu ja Kuivastu sadamate katlamajade varustamine kerge kütteõliga 2001 – 2002.a. kütteperioodiks. Tarne algus 01.10.2001.a. – lõpp 30.04.2002.a. (106 tonni laadituna ostja mahutitesse 4124.10 krooni/tonn).
Rohuküla sadam 54 tonni
Virtsu sadam 28 tonni
Kuivastu sadam 24 tonni

Leping p.2.5. "Erimärgistatud kerge kütteõli hind – Hydro Texaco Eesti AS kehtiv hulgihind miinus –0,20 senti üks liiter."

15. jaan. 2003 teatab Hydro Texaco Eesti AS kerge kütteõli hinnaks 4.95.
08. jaan. 2003 teatab N-Terminal Hulgi AS kerge kütteõli hinnaks 4.49.
AS Saarte Liinid lõpetab ühepoolselt lepingulise koostöö mittekvaliteedilise kütteõli tarnimise tulemusel.
AS Saarte Liinid ostis kerget kütteõli
2002.a. 104,2 tuh.l 409,8 tuh.kr = 3,93 kr/l
2003.a. 99,6 tuh.l 429,2 tuh.kr. = 4,31 kr/l.

Majandustegevusega seonduvates valdkondades on algatatud puuduvate riigihangete läbiviimine, s.h. kütte ostuks, prügiveoks, kasutusrendiks.

2.5. Hanketingimused.

Ruhnu saare Ringsu sadama lõunamuuli rekonstrueerimist teostas 2002. aastal AS Eesti Vesiehitus, kes oli sel ajal maksuvõlglane ja vastavalt seadusele ei oleks me tohtinud teda valida. Reaalselt ei olnud olemas mitte ühtegi firmat, kellel oleks olemas vastav ujuvtehnika ja kes vastaks seaduse nõuetele. Seaduse täitmiseks oleksime pidanud kasutama peatöövõtu firmat, kuid sel juhul oleksime töö eest maksnud peatöövõtu korraldamise (ka nende kasumi) eest lisaks. Hankeprotsesside kvaliteedi tõstmiseks, eriti spetsiifiliste hangete puhul, on edaspidi kavas kaasata spetsialiste väljaspoolt.

2.6. Hankelepingute sõlmimine.

Triigi sadama kaldarambi ja Kuivastu sadamahoone rekonstrueerimise pakkumise kutsedokumentides ja sõlmitud töövõtulepingutes on tööde üleandmise tähtajas erinevused. Need on tekkinud ebatäpsustest lepingute ettevalmistajate poolt.
Kuivastu sadamahoone remondi lepingu on allkirjastanud juhatuse liige – sadama direktor üksinda. Edaspidi toimitakse vastavalt äriühingu põhikirjale.
Vajadus lisatöödele vormistatakse edaspidi juhatuse otsusega lisaks lisaleppele.

2.7. Sanktsioonide rakendamine tarnija suhtes.

Lepinguga võetud kohustusi ei ole tarnijad mõnikord suutnud täita peamiselt ilmastikust olenevatel põhjustel. 2003. aastal on nii Virtsu sadama objektil kui ka Triigi sadama objektil esitanud töövõtja Eesti Meteroloogia ja Hüdroloogia Instituudi andmed segavate ilmaolude kohta. Arvestades neid asjaolusid ei ole sanktsioone rakendatud.
Mis puutub 2002. aastal teostatud Virtsu sadama akvatooriumi süvenduse tähtaja ületamisse, siis see ei olnud tingitud töötegijast, vaid süvendustöö projekti koostamiseks vajalike uuringute vähesusest, mille tõttu tuli töö lõpetamiseks valida teistsugune tehnoloogia kui algselt pakkumises. Tähtaegne töö täitmine oleks eeldanud tellijapoolseid täiendavaid uuringuid ja sellega seonduvaid kulutusi.

2.8. Ehitustööde eest tasumine.

Tasumise aluseks on tellija poolt aktsepteeritud ja allkirjastatud tööde teostamise akt, mille alusel töövõtja on väljastanud arve. Sissetulnud arve registreeritakse sekretär-juhiabi poolt, viseeritakse juhatuse esimehe poolt ning edasi suunatakse arendusdirektorile, kes koos projektijuhi ja sadama direktoriga kontrollib ja võrdleb veelkordselt töö mahtusid ning maksumusi. Samuti kontrollib arendusdirektor arvel märgitut lepinguga. Lisaks kontrollib arvete vastavust teostatud tööde aktile insener-ökonomist igakuuliselt. Arendusdirektor viseerib arve koos objekti näitamisega ning suunab maksmiseks pearaamatupidajale. Kulusid tõendavad alusdokumendid s.t. tööde teostamise ja vastuvõtu aktid olid meil senise praktika järgi kõik eraldi kaustas.Meil ei ole ühtegi juhtumit, kus on tasutud arve ilma teenust saamata.
Auditi käigus viidi sisse kord, kus kulusid tõendavad originaaldokumendid asuvad ainult arve juures.
Igal aastal on ehitustegevusega seotud lepinguid, arveid ja kuludokumente kontrollinud maksuamet, samuti läbiviidud korraline raamatupidamise audit, kus jäädi olukorraga rahule.
Tööde vastuvõtmise aktides on mõnikord olnud tõesti puudusi. Oleme sellele tõsist tähelepanu pööranud ja muutunud nõudlikumaks töövõtjate ning iseendi suhtes.
Kuivastu sadamahoone rekonstrueerimise aktil A-81/3-25-02 (124 407.- krooni) on akti koostamise kuupäev 16.05.2003.a. akti peas.
Kuna akt kirjutati tellija poolt alla samal päeval, siis allkirja juures ei korratud kuupäeva. Kui allakirjutamise kuupäev on erinev, siis kirjutatakse uus kuupäev.

Autopark "Metra" poolt esitatud arve (3124.- krooni) alusdokument oli olemas ja asus Läänesadama eeltasuvusuuringu dokumentide kaustas. Eksitud oli kulu kohaga ja ei suudetud arvet riigikontrollile koheselt esitada.
AS Ferreks TT poolt esitatud arve summas 359 000.- krooni oli raamatupidamises topelt kajastatud. Põhjuseks see, et töö Triigi sadamas oli teostatud ja algselt pidi selle eest tasuma Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. Hiljem see nii ei toimunud ja arve maksmine viibis. Selleks, et käibemaks tagasi küsida (töö oli teostatud ja akteeritud) esitas arendusdirektor koopia arve raamatupidamisse, jättes originaali endale. Raamatupidaja kandis selle arve registrist läbi ja küsis ka käibemaksu tagasi. Kui oli lõpuks selgunud

olukord, et arve tuli ikkagi tasuda Saarte Liinidel, esitas arendusdirektor originaalarve raamatupidamisse tasumiseks. Raamatupidaja, kuna oli möödunud piisavalt aega arve koopia läbikandmisest, kandis originaalarve veelkord läbi. Järgmise käibedeklaratsiooni esitamisel, kui raamatupidaja kontrollis tagastatava käibemaksu õigsust, märkas ta eksitust ja annulleeris arve. Arve on esitajale tasutud üks kord.
Kuivastu sadama rekonstrueerimise eest tasumisel ei ole raamatupidaja eksinud raha saajaga. Ülekanne on tehtud OÜ-le Kehte ja OÜ Kehte oli ka raha saaja. Siin on raamatupidaja eksinud arve koostamisel hankija valikuga hankijate registrist. Nii raha saaja kui ka kulu koht on õiged.

Ettepanekud AS-i Saarte Liinid juhatusele.

AS Saarte Liinid juhatus nõustub Riigikontrolli ettepanekuga töötada välja riigihangete seadusele ning aktsiaseltsi spetsiifikale vastav riigihangete korraldamise juhend. Nimetatud juhend töötatakse juristide kaasabil välja 2004.a. I poolaasta jooksul. Juhendis arvestatakse kõigi riigikontrolli auditi ettepanekutes esitatud nõuetega. Leiame, et lisaks on veel vajalik kaasajastada ehituse korraldamise üldpõhimõtted, s.t. kehtestada

- ehitustegevuse kord
- ostukord, mis reguleerib ostusid allpool riigihangete piirmäärasid.

Nimetatud korrad esitatakse läbivaatamiseks ja kinnitamiseks 2004.a. aprillikuu nõukogu koosolekule.

Lugupidamisega

Ants Tammleht	Peeter Oopkaup	Liia Steinberg
Juhatuse esimees	Juhatuse liige-arendusdirektor	Pearaamatupidaja